

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-evo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 16.

V Ljubljani, 15. avgusta 1883. l.

XXIII. leto.

Poučilo šolskim oblastim in šolskemu nadzorništvu.

(Dalje.)

Pri zvršitvi sklepnega odstavka 17. §. postave, ki zadeva pouk v drugih živih jezikih v meščanskih šolah, naj se v večjezičnih deželah ozira na deželne jezike, kateri niso učni jezik zadevnim meščanskim šolam.

S tem, da so se ustanovile odločene meje olajšavi o šolskem obiskanji (izpeljavni ukaz V. k §. 21.) zavira se samohotnim terjatvam, ki se ne edinijo z nalogo ljudske šole; nova uredba pa, da se namreč dve višji starostni stopinji za šolo ugodne mladine celih občin na deželi v posebnih, od drugih šol odločenih oddelkih smejo poučevati, ustreza željam ljudstva po znižbi šolskih bremen (§. 11., odstavek 4.) in po olajšavi šolske dolžnosti še dalje kakor do zdaj. Z napravo takega oddelka za učence, v katerem se otroci le neposrednje poučujejo in z določbo, da ima šest spodnjih starostnih stopinj za šolo ugodne mladine en del šolskega leta več šolskih ur, kakor do zdaj, ogne se užé večkrat poudarjanim pedagogično-didaktičnim neprilikam, ter varuje, da se splošno predpisanim učnim smotrom ne zavira.

Spredaj omenjena postava se ne dotika naprave izobraževališč za učitelje (izpeljavni ukaz k §. 29., 30., 32.), katere tako zeló vplivajo na to, da se vzreja učiteljstvo za ljudske šole in da se razvija ljudsko šolstvo. S tem, da za vzprejem v učiteljska izobraževališča térja prvo obrazovanje in postavna določba, da podučitelji le potem, če dejanski šolski službi zadovoljujejo, pridejo k sposobnostni preizkušnji in da se tako v službi za trdno nastavljajo (§. 38. te postave in VIII. izpeljavnega ukaza) s tem se le pospešuje obrazovanje in veljava učiteljskega stana.

Določilo, izrečeno v §. 54. postave, da se ustrahuje vedenje učiteljskega osebja, ki podkopuje veljavo učiteljskega stana ali delovanje vzgojnikovo in učiteljevo zunaj šole, bode le neposrednje pripomoglo, da se bode pri tem enakomerno ravnalo, in da se bodo zadrževale mnoge pritožbe, ki o tem dohajajo do naučnega ministerstva, da so se kot dolžnostne napake imela tudi taka dejanja, ki se stanovske dolžnosti in stanovske časti ne dotikajo. Vestni učitelj je užé do zdaj pri svoji službeni prisegi: „šolski mladini v vsem z lepim vzgledom svetiti, ter po vseh svojih močéh vzbujati in širiti ne le vednosti, temuč tudi čut za verstvo, postavo in nravni red“ spoznal svojo veliko dolžnost, da se je v šoli in zunaj šole tako vedel, da ni izgubil zaupanja in veljave, kar zahteva vsaka javna služba posebno pa učiteljski stan.

(Konec prih.)

Ženska vzgoja.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

15.

„Dekle bodi materi veselje,
In očeta svojega spoštuj!
Dober njima se otrok skazuj,
Želja njiju bodi ti povelje!“

Mislimo si, da smo izpridili užé svojo hčer tako, da nam je odrekla popolnem pokorščino. Mislimo si, da jo opomini in darila nič več ne ganejo; kaj bodemo storili? Ali si bomo pulili morda vsled tega lasé z glave; ali si bomo raztrgali od žalosti obleko,

ali potresli glavo s pepelom? Znabiti bode koristilo to, da jo klečé prosimo za božjo voljo, naj bode zopet tako dobra, naj nas zopet uboga?

Žalibog, da je nekaj takih starišev na svetu, kateri so in bodejo ravnali tako. Kajti oni, ki so vplivali na svojo hči zmiraj naopačno, ki so tedaj sami zakrivali, da je postala nepokorna, so tudi zmožni slednjič še to naopako storiti.

Kaj je tedaj storiti? Misli si, ljubi moj vzgojitelj, da je nepokorščina bolezen, huda bolezen, nevarna bolezen. Ona je celó, rekel bi, kužna in nalezljiva bolezen. Vsaj veš, kaj pravi pregovor, da ena garjeva ovca pokvari vso čedo; in tako tudi en nepokoren otrok pokvari mnogo drugih, ki so z njim v dotiki. Prosim te, misli si o nepokorščini vse, samo dobrega nič ne.

Ako si misliš tako o pokorščini, razumel bodeš lahko, da je treba, in da je kerščanska dolžnost dati bolniku zdravila. Znano ti je tudi gotovo, da so zdravila, in posebno ona, katera imajo odpravljati nevarne bolezni, največ grenka. In ker je nepokorščina taka bolezen, moraš mu dati pokusiti nekaj grenkega. Kdo je iznašel to zdravilo, kdo je je prvi rabil, o tem molčí zgodovina. Ali to vemo, da so pedagogi vseh časov dosegli ž njim vedno lepe uspehe. Se vé, pravi sedanji modri svet, da ti pedagogi ne spadajo, ter se tudi nimajo v vzgled postavljati v sedanji vzgoji. Zdaj naj se vzgojajo otroci drugače, ne več z onim zastarelim zdravilom. Ali kaj naj stopi na njega mesto, tega ne vé še prav zdanji modri svet.

Po to zdravilo ti ni treba hoditi h kupcu ali k lekarju, ni ti treba pisariti na Dunaj ali v Pariz po nje, kakor morda po kaj nepotrebnega; to zdravilo najdeš lahko prav blizu, treba ti je morda poseči le skozi okno, ter je odlomiti od kacega grmiča.

To prevažno zdravilo je leskov les.

Ali čemú ravno leskov les, ali morda drug les ne stori tako svoje dolžnosti? Pač, ali svetoval sem ti ga le iz pijetete do onih starih čestitljivih pedagogov, ki so ga rabili tako uspešno nekdam v vseh časih, po vseh šolah, po vseh hišah in vseh dvoriščih. Tudi se pripisuje leskovemu lesu neka posebna simpatija do otroškega telesa. Le poglej, ali se ne krivi leskova palica, s katero tepeš, ravno tako, kakor tepeno telo otrokovo! Le poslušaj, ali ne čuješ necega glasú, ki prihaja iz notranjosti leske, in ki je podobno glasom, ki prihajajo iz prsi tepenega otroka! Ta glas imenujó nekateri žvižganje, drugi celó petje. In neki neusmiljenec je celó skoval pregovor, da „šiba novo mašo poje“. Gotovo je bil ta eden onih pedagogov, ki ne spadajo več v naše stoletje.

Razun imenovane simpatije ima leska tudi to dobro lastnost, da se ne zlomi tako naglo; tudi ni tako hudobna, da bi težko poškodovala koga. Pač provzroči nekaj vnanjih bolečin, ali zato ozdravlja vsako še tako nevarno bolezen, katera je provzročila naopačna vzgoja.

Toliko o tem prevažnem zdravilu.

Ali kaznovati se imá otrok le, ako je zaslužil to kazen tudi v resnici. Preiskovati se ima, ali je bil v resnici nepokoren; ali ni morda izvršil našega povelja zató, ker ga ni razumel, ali kar si bodi.

Dalje naj se otrok ne kaznuje za vsak prestopok na enak način; kajti krivična kazen, in tudi ona, ki ni primerna, t. j. prevelika ali premajhna za velikost prestopka, pokvarja le še bolj otroka, na mestu da ga izboljša.

Z nobeno stvarjo si ne odtegnejo stariši ložje ljubezni otrokove, kakor s krivično kaznijo. Toda nima se misliti, da vsaka kazen vcepi otroku sovraštvo do svojih starišev. Pač se je raztrgala z nepokorščino mej stariši in otrokom vsa zveza. Ali pravična kazen jih ima zopet zediniti, kar se tudi doseže, kajti kaznenec bode potem največ zopet ubogal. — In da zopet uboga, zato se je kaznoval. (Dalje prihodnjič.)